

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în

Educație Artistică „Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

"10" *septembrie* 2017

Curriculumul modular

S.07.O.037 Dirijat coral. Lectura partițiilor V.

Specialitatea
21540 Dirijare corală

Calificarea
265227 Dirijor

Chișinău, 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

1. **Daniță Tatiana**, doctor în studiul artelor, Maestru în Artă, grad didactic superior, profesoară a CEEA „Ștefan Neaga”.
2. **Balan Tatiana**, master în științele educației, grad didactic superior, profesoară CEEA „Ștefan Neaga”.

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director

Perju Gheorghe

"10" octombrie 2017

Recenzenți

1. **Diaconu Valeria**, master în Arte, grad didactic superior, profesoară a CEEA „Ștefan Neaga”.
2. **Constantinov Oleg**, Maestru în Artă, grad didactic unu, profesor al CEEA „Ștefan Neaga”, maestru de cor al TNOB „Maria Bieșu”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice disciplinei.....	5
IV. Administrarea disciplinei.....	6
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	9
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	9
VIII. Lucrările practice recomandate	11
IX. Sugestii metodologice	12
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	14
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	15
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	16

I. Preliminarii

Misiunea Ministerului Educației – acces, relevanță, calitate reiterează importanța calității educației, ca și factor ce influențează calitatea vieții fiecărui cetățean, iar obiectivul general al „Strategiei de dezvoltare a învățământului vocațional/tehnic pe anii 2013-2020” – Modernizarea și eficientizarea învățământului profesional tehnic în vederea sporirii competitivității economiei naționale prin pregătirea forței de muncă competente și calificate, în corespundere cu cerințele actuale și viitoare ale pieței muncii – vine doar să reactualizeze importanța perpetuării calității în toate domeniile economiei și în special cel artistic.

Statutul curriculumului. Prezentul Curriculum modular reprezintă un document de tip reglator pentru realizarea procesului de formare profesională a specialiștilor conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar ce asigură elevilor obținerea calificării profesionale pentru specialitatea *Dirijare corală*.

Funcțiile curriculumului sunt:

- act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- componenta de bază pentru elaborarea strategiei de evaluare și certificare;
- componenta fundamentală pentru elaborarea manualelor tipărite, electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii curriculumului. Curriculumul este destinat:

- cadrelor didactice din instituțiilor de învățământ profesional tehnic, care trebuie să proiecteze activitatea didactică și să asigure condiții de formare profesională de calitate;
- autorilor de manuale și de ghiduri metodologice;
- elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- membrilor comisiilor pentru examenele de calificare;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării.

Scopul curriculumului. Acest curriculum are drept scop crearea condițiilor optime pentru elevi de a asimila materialul teoretic-aplicativ stabilit și a stăpâni competențele specifice, apelând la triada didactică *predare – învățare – evaluare* într-un ritm adecvat. În egală măsură, conținuturile curriculare vor motiva și asigura curiozitatea, dorința elevului pentru dezvoltarea sa în calitate de *Dirijor de cor*.

Specialitatea *Dirijare corală* reprezintă una dintre cele mai complexe specialități din șirul specialităților de pe filiera artistică. Obținerea migăloasă a competențelor profesionale multidimensionale, dar și complexitatea acestei specialități impune o studiere mult extinsă în timp la diferite niveluri ale învățământului artistic. Învățământul profesional tehnic postsecundar reprezintă, de fapt, nivelul inițial de studiere a acestei specialități. De și, cursul de dirijare corală se extinde pe 8 semestre, fiecare modul semestrial (unitate de curs) trebuie să asigure formarea competențelor specifice pentru a corespunde cerințelor actuale în creștere ale pieței muncii și cu cerințele de acces la următorul nivel de educație.

Unitatea de curs „Dirijat coral. Lectura partițiilor VII” este una din șirul unităților de curs de specialitate, care constituie elementul principal și distinctiv de formare profesională ce asigură elevilor obținerea calificării 265227 *Dirijor*. În egală măsură conținuturile acestui curriculum vor motiva și asigură curiozitatea, dorința elevului pentru dezvoltarea sa în calitate de **dirijor al colectivului coral**.

Pre-condiții. Pentru parcurgerea acestui modul de formare profesională este obligatorie parcurgerea conținuturilor unităților de curs anterioare, ceea ce asigură raționalismul academic și obținerea finalităților educaționale atât la nivel macrostructural cât și microstructural.

II. Motivația, utilitatea curriculumului pentru dezvoltarea profesională

Fiecare unitate de curs „Dirijat coral. Lectura partițiilor” reprezintă un modul semestrial din cele 8 module de specialitate. Fiind preconceptuate în Planul de învățământ ca și unități de curs de specialitate (S), obligatorii (O), fiecare reprezintă una din „**pietrele de temelie**” în formarea competențelor profesionale specifice pentru specialitatea *Dirijare corală*. Unitatea de curs „Dirijat coral. Lectura partițiilor VII” este importantă prin faptul că asigură:

- consolidarea și aprofundarea cunoștințelor, aptitudinilor și abilităților anterioare;
- obținerea noilor competențe sau unități de competențe;
- parcurgerea la următorul modul de „Dirijat coral. Lectura partițiilor”.

Studierea și interpretarea multidimensională a creațiilor la **măsura mixtă de 7/4 în tempouri moderate , dirijarea măsurilor ternare compuse 9/4, 9/8, 12/8 , și dirijarea măsurilor mixte 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 în tempou mișcat** vor constitui elementele noi ale conținuturilor din acest semestru.

Luând în considerare faptul, că acest modul reprezintă al VII-lea nivel modular al disciplinei *Dirijat coral. Lectura partițiilor*, în unitățile de conținut se vor regăsi teme din cursul de aranjament coral, atât de necesar dirijorului de cor.

Deoarece fiecare student prezintă o structură psiho-somatică artistică *unicat*, unitatea de curs se desfășoară individual având la bază un studiu sistematic fundamentat pe exerciții-acțiuni intersenzoriale la care se va adăuga elementul vizual, auditiv și motric în diferitele lor aspecte.

III. Competențele profesionale specifice modului

Competențele specifice modului (CS) sunt:

- CS1. Operarea limbajului muzical-teoretic în aplicarea măsurii mixte de 7/4 în tempouri moderate și relativ rapide;
- CS2. Dirijarea măsurilor ternare compuse 9/4, 9/8, 12/8;
- CS3. Dirijarea măsurilor mixte 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 în tempou mișcat;
- CS4. Interpretarea partiturii la pian;
- CS5. Interpretarea expresivă a vocilor partiturii;
- CS6. Dirijarea creațiilor în tempou, caracter diferit și măsuri variate;
- CS7. Transcripția lucrării corale pentru altă formație corală.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				Lucrul individual
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
VII	90	-	60	30	examen	3

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Măsura mixtă de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid		
UC 1. Interpretarea creației la măsura de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid	<p>1.1 Definiția măsurii de 7/4;</p> <p>1.2 Caracteristica teoretică și metro-ritmică a măsurii de 7/4,</p> <p>1.3 Încadrarea măsurii de 7/4 în schema dirijorală;</p> <p>1.4 Modalități de dirijare a măsurii mixte de 7/4 în dependență de tempou, caracter și mod de conducere a sunetului;</p> <p>1.5 Dirijarea creației la măsura de 7/4.</p>	<p>1.1 Definirea măsurii de 7/4;</p> <p>1.2 Descrierea metrică a măsurii de 7/4 și identificarea timpilor tari și slabi;</p> <p>1.3 Alegerea și aplicarea schemei de dirijare pentru măsura de 7/4 în dependență de structura 3+4 sau 4+3;</p> <p>1.4 Ilustrarea schemelor ținând cont de timpii tari ai măsurii;</p> <p>1.5 Demonstrarea tactării cu aplicarea <i>nonlegato</i>, <i>marcato</i>, <i>staccato</i>;</p> <p>1.6 Executarea diverselor tipuri de auctante;</p> <p>1.7 Modelarea frazei muzicale cu aplicarea măsurii de 7/4 cu diferită intensitate dinamică la <i>legato</i>, <i>non-legato</i>;</p> <p>1.6 Aplicarea măsurii de 7/4 în creații propriu-zise.</p>
2. Măsurile ternare compuse de 9/4, 9/8, 12/8 și dirijarea lor		
UC 2. Dirijarea măsurilor ternare compuse prin modalități de aplicare variată	<p>2.1 Caracteristica teoretică și metro-ritmică a măsurilor de 9/4, 9/8 și 12/8</p> <p>2.2 Triplarea unităților ritmice în măsurile 9/4, 9/8 și 12/8</p> <p>2.3 Dirijarea măsurii de 9/8 în schima de 3 timpi</p> <p>2.4 Dirijarea măsurii de 12/8 în schima de 4 timpi</p> <p>2.5 Dirijarea creației la una din măsurile de 9/4, 9/8 și 12/8.</p>	<p>2.1 Definirea măsurilor de 9/4, 9/8 și 12/8;</p> <p>2.2 Explicarea din punct de vedere metro-ritmic a necesității triplării timpilor;</p> <p>2.3 Raportarea măsurilor de 9/4, 9/8 și 12/8 la schemele de 3 și 4 timpi prin triplarea unității de măsură;</p> <p>2.4 Aplicarea măsurii de 9/8 în schima de 3 timpi;</p> <p>2.5 Aplicarea măsurii de 12/8 în schima de 4 timpi;</p> <p>2.6 Ilustrarea variantelor de aplicare a măsurilor de 9/4, 9/8 și 12/8;</p> <p>2.7 Executarea diverselor intrări și încheieri;</p> <p>2.8 Modelarea frazelor, ținând cont de măsura, dinamica și</p>

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
		modul de conducere a sunetului propriu creației; 2.9 Aplicarea măsurilor în faza de studiu în creații propriu-zise.
3. Măsurile mixte de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 și dirijarea lor în tempou mișcat		
UC 3 Aplicarea măsurilor mixte prin dirijare în tempou mișcat	3.1 Caracteristica teoretică și metro-ritmică a măsurilor mixte de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8 și 7/16; 3.2 Încadrarea măsurilor de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 în schema dirijorală; 3.3 Modalități de dirijare a măsurilor mixte în dependență de gruparea metro-ritmică; 3.4 Moduri de conducere a sunetului în măsurile de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8 și 7/16; 3.5 Dirijarea creației la măsură mixtă în tempou mișcat.	3.1 Definierea măsurilor de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8 și 7/16; 3.2 Explicarea necesității comprimării măsurii simple într-o singură mișcare; 3.3 Încadrarea măsurilor de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8 și 7/16 în schemele de dirijare în dependență de gruparea metro-ritmică; 3.4 Ilustrarea variantelor de aplicare a măsurilor în scheme; 3.5 Executarea diverselor intrări și încheieri în măsurile de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8 și 7/16. 3.6 Modelarea frazelor, ținând cont de măsura, dinamica și modul de conducere a sunetului propriu creației; 3.7 Aplicarea măsurilor de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8 și 7/16 în faza de studiu în creații propriu-zise.
4. Studiarea partiturilor la pian		
UC 4. Interpretarea partiturii la pian	4.1 Analiza muzical-teoretică a partiturii; 4.2 Studiarea partiturii <i>a cappella</i> la pian; 4.3 Studiarea partiturii cu acompaniament la pian; 4.4 Interpretarea la pian a partiturii corale.	4.1 Adnotarea orală succintă <i>a prima vista</i> a partiturii; 4.2 Determinarea formei partiturii; 4.3 Lecturarea partiturii la pian conform algoritmului de descifrare; 4.4 Modelarea și prelucrarea frazelor muzicale în partitura cântată la pian; 4.5 Formarea conceptului dramaturgic de interpretare a partiturii la pian; 4.6 Interpretarea expresivă a partiturii la pian.
5. Studiul vocal al partiturilor		
UC 5. Interpretarea expresivă a vocilor partiturii	5.1 Expunerea demersului vocal a partiturii; 5.2 Cântarea vocilor din partitura cu acompaniament; 5.3 Cântarea vocilor din partitura <i>a cappella</i> .	5.1 Analiza orală succintă a partiturii din punct de vedere vocal; 5.2 Solfegierea Descifrarea vocilor din partitura <i>a cappella</i> ; 5.3 Exersarea vocilor descifrate; 5.4 Executarea repetată a pasajelor vocale cu dificultate sporită;

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
		5.5 Cântarea propriu-zisă a vocilor.
6. Dirijarea creației corale prin exteriorizarea trăirii afective		
UC 6. Dirijarea creațiilor cu caracter contrastant, tempouri și măsuri variate	<p>6.1 Procedee tehnice de executare a demersului muzical:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diverse tipuri de aufacte și încheieri - gesturi cu dublă funcțiune - intrări consecutive - încheieri consecutive - sincope, fermata etc.; <p>6.2 Mijloace artistice de exprimare dirijorală:</p> <ul style="list-style-type: none"> -procedeele de conducere a frazei non legato, legato, staccato, marcato și combinația acestora - diversitate și schimbări de tempou, caracter - nuanțele dinamice - culminațiile (particulare, generală); <p>6.3 Procedee de exteriorizare a trăirii emoționale</p> <ul style="list-style-type: none"> - receptarea mesajului literar - tratarea termenilor de expresie - imaginarea tabloului muzical - interiorizarea ideii muzicale - exteriorizarea afectivă artistică; <p>6.4 Procedee de dirijare a creațiilor polifonice simple;</p> <p>6.5 Dirijarea propriu-zisă a piesei.</p>	<p>6.1 Analiza succintă a demersului muzical prin prisma aplicării procedeele tehnice de dirijare;</p> <p>6.2 Selectarea schemelor de dirijare în dependență de măsuri;</p> <p>6.3 Determinarea elementelor și procedeele tehnice proprii demersului muzical;</p> <p>6.4 Exersarea procedeele tehnice cu dificultate sporită;</p> <p>6.5 Dirijarea repetată a enunțurilor muzicale ținând cont de dinamică, tempou, caracter și mesaj artistic;</p> <p>6.6 Dozarea treptată a nuanțelor dinamice în interiorul frazelor de durată;</p> <p>6.7 Determinarea culminațiilor particulare și a celei generale;</p> <p>6.8 Pregătirea și realizarea culminațiilor (particulare, generală);</p> <p>6.9 Formarea și exprimarea conceptului dramaturgic de dirijare;</p> <p>6.10 Aplicarea procedeele de dirijare a creațiilor polifonice simple;</p> <p>6.11 Autoevaluarea dirijării.</p>
7. Aranjamentul creației corale prin transcriere		
UC 7. Îndeplinirea aranjamentului coral prin transcriere	<p>7.1 Tipuri de ansambluri corale;</p> <p>7.2 Transcrierea din cor omogen în cor mixt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - din cor omogen pe 2 voci în cor mixt; - din cor omogen pe 3 voci în cor mixt; - din cor omogen pe 4 voci în cor mixt pe 4 voci. <p>7.3 Transcrierea prin schimbarea poziției și mutarea tuturor vocilor;</p> <p>7.4 Transcrierea din cor mixt pe 4 voci în cor omogen pe 4 voci;</p> <p>7.5 Transcrierea prin îmbinarea de diverse procedee (mixtă).</p>	<p>7.1 Identificarea tipurilor de cor;</p> <p>7.2 Clarificarea tipurilor de factură muzicală;</p> <p>7.3 Potrivirea diapazoanelor în dependență de tipul corului;</p> <p>7.4 Îndeplinirea transcrierii din cor omogen pe 2 voci în cor mixt;;</p> <p>7.5 Transcrierea partiturii coral din cor omogen pe 3 voci în cor mixt;</p> <p>7.6 Executarea transcrierii din cor omogen pe 4 voci în cor mixt pe 4 voci;</p> <p>7.7 Modelarea partiturii corale prin transcriere din cor mixt în cor omogen;</p> <p>7.8 Alegerea și îmbinarea diverselor procedee de transcriere a partiturii mixte din cea omogenă.</p>

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	Măsura mixtă de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid	8	-	6	2
2.	Măsurile ternare compuse de 9/4, 9/8, 12/8 și dirijarea lor	7	-	5	2
3.	Măsurile mixte de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 și dirijarea lor în tempou mișcat	8	-	6	2
4.	Studierea partiturilor la pian	10	-	5	5
5.	Studiul vocal al partiturilor	11		6	5
6.	Dirijarea creației corale prin exteriorizarea trăirii afective	21	-	17	4
7.	Aranjamentul creației corale prin transcriere	25		15	10
	Total	90	-	60	30

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Măsura mixtă de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid			
1.1 Prelucrarea gestului în măsura de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid	1.1.1 Exerciții pretactale de eliberare a brațelor; 1.1.2 Exersarea schemei de 4 timpi cu dublarea timpilor respectivi; 1.1.3 Prelucrarea schemei la <i>legato, non legato</i> .	Ilustrarea gesturilor și schemelor prelucrate	2 săptămână
1.2 Îmbunătățirea auctactelor la măsura de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid	1.2 Exersarea tuturor tipurilor de auctacte în schemele proprii măsurii.		
2. Măsurile ternare compuse de 9/4, 9/8, 12/8 și dirijarea lor			
2.1 Prelucrarea gestului în schemele proprii măsurilor de 9/4, 9/8 și 12/8	2.1.1 Exerciții pretactale de eliberare a brațelor; 2.1.2 Prelucrarea procedurii de triplare a unităților ritmice în măsurile 9/4, 9/8 și 12/8; 2.1.3 Prelucrarea schemei de 3 timpi la măsura de 9/8; 2.1.4 Prelucrarea schemei de 4 timpi la măsura de 12/8.	Ilustrarea gesturilor și schemelor prelucrate	4 săptămână
2.2 Îmbunătățirea calității auctactelor în	2.2 Exersarea tuturor tipurilor de auctacte în schemele cu triplarea unităților ritmice.		

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
schemele cu triplarea unităților ritmice			
2.3 Îmbunătățirea calității auctactelor în schemele cu comprimarea măsurii simple într-o singură mișcare	2.3 Exersarea tuturor tipurilor de auctacte în schemele cu comprimarea măsurii simple într-o singură mișcare.		
3. Măsurile mixte de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 și dirijarea lor în tempou mișcat			
3.1 Prelucrarea gestului în la măsurile de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8 și 7/8 în tempou mișcat	3.1.1 Exerciții pretactale de eliberare a brațelor; 3.1.2 Prelucrarea schemei de 5 timpi la măsura de 11/8; 3.1.3 Prelucrarea schemei de 4 timpi la măsurile de 10/8 și 9/8; 3.1.4 Prelucrarea schemei de 3 timpi la măsura de 8/8, 7/8 și 7/16; 3.1.5 Prelucrarea gestului aplicând diverse moduri de conducere a sunetului.	Ilustrarea gesturilor și schemelor prelucrate	6 săptămână
3.2 Îmbunătățirea calității auctactelor în schemele proprii măsurilor de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8 și 7/16 în tempou mișcat	3.2 Exersarea tuturor tipurilor de auctacte.	Ilustrarea gesturilor și schemelor prelucrate	
4. Studiarea partiturilor la pian			
4.1 Interpretarea partiturilor de studiat la pian	4.1.1 Descifrarea partiturilor; 4.1.2 Exersarea cântării partiturilor.	Interpretarea partiturilor la pian	8 săptămână
5. Studiul vocal al partiturilor			
5.1 Cântarea expresivă a vocilor din partiturile de studiat	5.1.1 Solfegierea vocilor din partituri; 5.1.2 Cântarea vocilor cu text literar; 5.1.3 Cântarea repetată a vocilor din partiturile de studiat.	Interpretarea expresivă a vocilor	10 săptămână
6. Dirijarea creației corale prin exteriorizarea trăirii afective			
6.1 Dirijarea creațiilor în studiu	6.1 Exersarea dirijării creațiilor în dinamică, tempou, caracter creației exprimând mesajul artistic.	Dirijarea expresivă a creațiilor din program	11-15 săptămână
6.2 Procedeele artistice în viziunea dirijorilor notorii de nivel național	6.2 Vizionarea unui concert de muzică corală <i>live</i> .	Analiza procedeeelor artistice observate în	11 săptămână

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
		timpul concertului	
6.3 Dirijori celebri și creații corale interpretate de ei	6.3.1 Audierea creațiilor în studiu în interpretarea dirijorilor celebri pe portalul youtube; 6.3.2 Proiect pe suport de hârtie sau Power Point despre un dirijor cu renume național sau internațional.	Comentarea versiunilor audiate Prezentarea celei mai calitative versiuni de pe portalul youtube Prezentarea proiectului	12 săptămână 14 săptămână
6.4 Analiza muzica-teoretică a partiturii	6.4 Analiza creației <i>a cappella</i> în format electronic și pe suport de hârtie.	Prezentarea analizei	15 săptămână
7. Aranjamentul creației corale prin transcriere			
7.1 Partituri/cor omogen transcrise în partituri/cor mixt	7.1 Practicarea transcrierilor: - din cor omogen pe 2 voci în cor mixt; - din cor omogen pe 3 voci în cor mixt; - din cor omogen pe 4 voci în cor mixt pe 4 voci.	Prezentarea transcrierilor	1-8 săptămână
7.2 Partituri/cor mixt transcrise în partituri/cor omogen	7.2 Practicarea transcrierilor: - din cor mixt pe 4 voci în cor omogen pe 4 voci - prin îmbinarea de diverse procedee.	Prezentarea transcrierilor	10-15 săptămână

VIII. Lucrările practice recomandate

Unități de învățare	Lucrări practice
1. Măsura mixtă 7/4 în tempou moderat și relativ rapid	<ul style="list-style-type: none"> • Gimnastică pretactală • Exerciții de eliberare a poignet-ului • Exerciții de prelucrare a <i>legato</i>, <i>marcato</i>, <i>staccato</i> • Exerciții de prelucrare a procedeelelor de intrare, încheiere în toate variantele posibile • Exersarea măsurii de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid • Exerciții de prelucrare a procedeelelor de triplare a unităților ritmice în măsurile 9/4, 9/8 și 12/8 • Exersarea schemei de 3 timpi la măsura de 9/8 • Exersarea schemei de 4 timpi la măsura de 12/8 • Exersarea schemei de 5 timpi la măsura de 11/8
2. Măsurile ternare compuse de 9/4, 9/8, 12/8 și dirijarea lor	
3. Măsurile mixte de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 și dirijarea lor în tempou mișcat	

	<ul style="list-style-type: none"> • Exersarea schemei de 4 timpi la măsurile de 10/8 și 9/8 • Exerciții de prelucrare a schemei de 3 timpi la măsurile de 8/8, 7/8 și 7/16 • Dirijarea cel puțin a unei creații/fragment coral la măsura de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid • Dirijarea cel puțin a unei creații/fragment la măsurile compuse ternare • Dirijarea cel puțin a unei creații/fragment la măsurile mixte în tempou mișcat
4. Studiarea partiturilor la pian	<ul style="list-style-type: none"> • Anotarea orală succintă <i>a prima vista</i> a 3-4 partituri • Interpretarea la pian a 1-2 creații <i>a cappella</i> • Interpretarea la pian a 2-3 partituri corale cu acompaniament
5. Studiul vocal al partiturilor	<ul style="list-style-type: none"> • Cântarea vocilor din toate partiturile preconizate pentru studiere
6. Dirijarea creației corale prin exteriorizarea trăirii afective	<ul style="list-style-type: none"> • Dirijarea a 4-5 creații corale în tempou, caracter diferit și măsuri variate care aparțin diferitor stiluri și perioade muzicale • Dirijarea creațiilor corale din program cu aplicarea procedee tehnice și artistice • Relatarea datelor despre autorii creațiilor studiate • Proiect pe suport de hârtie sau Power Point despre un dirijor cu renume național sau internațional • Analiza unei creații <i>a cappella</i> în format electronic și pe suport de hârtie
7. Aranjamentul creației corale prin transcriere	<ul style="list-style-type: none"> • Aranjamentul prin transcrierea 5-6 fragmente a pieselor corale

IX. Sugestii metodologice

Unul dintre principiile fundamentale ale educației, stipulate în noul Cod este principiul centrării educației pe beneficiarii acesteia – pe elevi. De altfel, în didactica artei muzicale centrarea pe elev a fost și rămâne o condiție obligatorie, dictată de structură psiho-somatică și artistică individuală. Profesorul stand față în față cu elevul v-a individualiza metodelor de predare, exercițiile aplicate în conformitate cu abilitățile și capacitățile individuale ale elevului.

Procesul de predare-învățare a unității de curs *Dirijat coral. Lectura partițiilor* se produce în baza unei abordări strategice. Prin definire, conceptul de strategie didactică este privit ca mod integrativ de abordare și acțiune a tuturor resurselor procedurale (forme, metode, mijloace tehnice) și a principiilor didactice de utilizare a acestora în procesul formării competențelor profesionale de specialitate și specifice disciplinei. Totodată specificăm că ansamblul de procedee utilizate în demersul lecției poate avea un caracter improvizat.

Modulele *Dirijat coral. Lectura partiturilor* au preponderent un caracter aplicativ-practic și presupune accentuarea dimensiunii acționare atât în formarea profesională, cât și a personalității elevului. Studiul acestei discipline va cuprinde două componente: una tehnic-dirijorală și alta artistică-interpretativă, ele organic intercalându-se. Abordarea graduală a repertoriului se impune în mod obligatoriu, iar strategiile de proiectare și organizare a

demersului educațional în vederea formării la elevi a competențelor pentru fiecare în parte le revine profesorilor.

Centrarea pe elev ca subiect al activității instructiv-educative în cadrul disciplinei *Dirijat coral* și orientarea acesteia spre formarea competențelor profesionale specifice presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile și vizează următoarele aspecte:

- orientarea *metodelor centrate pe elev, strategiilor, tehnologiilor* pe stimularea capacităților cognitive și operatorii ale elevilor, pe dezvoltarea potențialului intelectual și interpretativ al acestora, pe motivarea elevului de a deveni coparticipant la propria formare;
- utilizarea metodelor care favorizează relația nemijlocită a elevului cu muzica: vizionarea concertelor, asistarea la repetiții, audiții a imprimărilor ș.a.
- evidențierea caracterului formativ al *strategiilor, tehnologiilor, metodelor* utilizate pentru o cultivare mai eficientă a potențialului intelectual al elevului în aplicarea cunoștințelor dobândite și în căutarea soluțiilor adecvate în situații reale;
- combinarea activităților bazate pe *efortul individual al elevului* (documentarea literaturii de specialitate, observația și analiza proprie oral și scris, exercițiul personal) cu activitățile în echipă cu profesorul de specialitate (discuții, asalt de idei, compararea, povestirea, demonstrarea, explicarea, exercițiul ș.a.)
- abordarea metodelor de notație muzicală prin intermediul programelor TIC (Finale, Sibelius), precum și utilizarea tehnologiilor informaționale în diverse scopuri.

Specialitatea Dirijare corală fiind una din specialitățile cu tradiții seculare, este bazată pe competențe evaluate în timp, care își păstrează actualitatea și rezistă tuturor schimbărilor social-economice. Datorită acestui fapt putem constata atât elementul conservator al domeniului didactic bazat pe metode tradiționale a: *explicației, demonstrației, exercițiului* etc., cât și elementul inovativ.

1.	Măsura mixtă de 7/4 în tempou moderat și relativ rapid	Discuția dirijată, explicarea, observarea, demonstrarea, exersarea
2.	Măsurile ternare compuse de 9/4, 9/8, 12/8 și dirijarea lor	Explicarea, demonstrarea, exersarea, algoritmizarea
3.	Măsurile mixte de 11/8, 10/8, 9/8, 8/8, 7/8, 7/16 și dirijarea lor în tempou mișcat	Explicarea, demonstrarea, exersarea, algoritmizarea
4.	Studierea partiturilor la pian	Demonstrarea, exersarea
5.	Studiul vocal al partiturilor	Demonstrarea, exersarea
6.	Dirijarea creației corale prin exteriorizarea trăirii afective	Discuția dirijată, explicarea, exersarea, algoritmizarea, demonstrarea, observarea, simularea, stimularea imaginației, asemănarea și contrastul, dramaturgia emoțională, stimularea emoțională
7.	Aranjamentul creației corale prin transcriere	Explicarea, demonstrarea, exersarea, observarea.

Programele de studii vor fi alcătuite pe principiu de contrast și variat din punct de vedere al epocii și stilului. În egală măsură se vor aborda creații în tempou, caracter, dinamică și măsuri diferite.

Programele de studiu vor cuprinde:

- creații *a cappella* sau acompaniament semnate de autori consacrați clasici;
- creații *a cappella* sau acompaniament semnate de autori consacrați din epoca romantismului;
- creații *a cappella* sau acompaniament semnate de autori contemporani;
- creații corale din repertoriul național.

Analiza în format electronic și pe suport de hârtie a unei partituri *a cappella* este o probă scrisă de către elev, centrată pe cercetarea și analiza detaliată a creației corale după un plan bine definit¹.

Aranjamentele partiturilor sunt probe scrise în caiete de note, sau sunt îndeplinite în programe digitale de scriere a notelor. În cazul aranjamentelor executate în format electronic se vor prezenta și pe suport de hârtie.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Predarea în mod individual a modulului, oferă profesorului de dirijare posibilitatea evaluării permanente a rezultatelor învățării. Profesorul va aplica evaluarea curentă la fiecare lecție, ghidând și la necesitate corijând procesul de obținere a dexterităților tehnice și interpretative la discipoli.

Evaluarea în esență:

- reprezintă indicatorul esențial de validare și valorificare a calității competențelor profesionale formate;
- este un proces continuu și are scopul de a demonstra și stimula succesul elevului; *ea nu are funcția de a pedepsi*;
- se realizează prin metode variate și explică criteriile de performanțe ale elevului;
- educă la elevi capacitatea de autoevaluare și ameliorare a propriilor performanțe profesionale.

Tipuri de evaluare. Caracterul individualizat al demersului didactic la disciplina *Dirijat coral* permite realizarea unei comunicări constante între elev și profesor în care gradul de implicare a ambilor actori este deopotrivă important. Elevul beneficiază de feedback constant și relevant la acțiunile sale pe tot parcursul lecției. Dintre aspectele **evaluării continue** (permanente, formative) menționăm: realizarea temelor de casă, gradul de implicare în discuțiile cu profesorul, luarea și argumentarea anumitor decizii în ce privește tratarea creațiilor studiate, receptivitatea la actul creativ permanent din cadrul lecției, corectitudinea executării anumitor aspecte tehnice de dirijat, acuratețea intonației în timpul lecției, implicarea în alte probe curente de evaluare.

Autoevaluarea este o formă importantă de evaluare formativă a competențelor profesionale în condițiile pregătirii *dirijorului* pentru o activitate profesională independentă. Elevul-dirijor trebuie să fie capabil de a-și aprecia calitatea activității sale, succesele și, mai important, impedimentele din calea succesului. *Metacogniția* devine în contextul evaluării un element-

¹Analiza poate fi elaborată după planul autorilor Balan T., Daniță T. *Analiza partiturii corale – element al fazei primare în studiul personal al dirijorului/* Arta și educația artistică, nr.2(24), 2014. p. 55-57.

factor de importanță majoră în dezvoltarea personalității tânărului dirijor și pregătirea lui pentru o activitate de creație reală.

Co-evaluarea formativă asigură transparența întregului proces de evaluare, fiind explicată de compararea autoevaluării elevului și evaluarea profesorului.

Evaluarea dirijată de profesor derivă din metodele tradiționale de evaluare, însă aplicată în cadrul examenelor (**evaluărilor sumative**), ea se va referi la formulări de întrebări și sarcini specifice în contextul creațiilor corale prezentate. Elevul trebuie să cunoască nivelurile de performanță solicitate, precum și criteriile de apreciere a lor.

Pe parcursul semestrului se vor organiza o examinare finală în formă de Examen - evaluare publică la finele semestrului.

Programul minim pentru Examen va conține²:

1. 1 creație la măsurile noi studiate;
2. 2 creații la libera alegere.

Pe parcursul examenului elevul:

1. Interpretează 1 partitură la pian *a cappella*;
2. Cântă vocile din partitura *a cappella* la memorie;
3. Cântă vocile din celelalte partituri de pe note;
4. Dirijează 3 creații;
5. Prezintă *Analiza* unei partituri *a cappella* pe suport de hârtie;
6. Susține colochiul verbal.

La **evaluarea competențelor de specialitate** se va ține cont de următoarele *criterii de evaluare*:

1. Interpretarea reușită a programei.
2. Redarea expresivă a mesajului muzical.
3. Realizarea obiectivelor tehnico-interpretative a programului propus.
4. Redarea justă a stilului și genului creațiilor prezentate.
5. Ținuta scenică (auto-control).
6. Complexitatea și originalitatea repertoriului.

La **evaluarea Analizei creației corale** competențelor de specialitate se va ține cont de următoarele *criterii de evaluare*:

- *respectarea indicatorilor planului de adnotare;*
- *coerența și logica expunerii;*
- *relevanța exemplelor și a argumentelor;*
- *respectarea cerințelor grafice de redactare a textului.*

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Pentru desfășurarea calitativă și eficientă a modului *Dirijat coral. Lectura partiturilor* sunt necesare condițiile elementare: clasă cu pian, masă, oglindă și scaune. Este de dorit să fie

²Cel puțin o creație va fi *a cappella*.

calculator, proiector, ecran, acoperire wi-fi pentru utilizarea mijloacelor vizuale. Mijloacele didactice vor conține literatura de specialitate, manuale, note muzicale, materiale didactice corespunzătoare.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Subiecte teoretice

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Botez, D.D. <i>Tratat de cânt și dirijat coral</i> , Vol. I,II București: Editura muzicală, 1982.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
2.	Drăgan, A., Drăgan, O.V. <i>Curs de dirijat coral</i> , București: Editura fundației România de mâine, 2007, 192 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
3.	Gagim, I. <i>Dicționar de muzică</i> , Chișinău: Ed. Știința, 2008,210p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
4.	Gîscă, N., <i>Arta dirijorală</i> , Chișinău: Editura Hiperion, 1992, 251p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
5.	Herman, V., <i>Originile și dezvoltarea formelor muzicale</i> , București: Editura Muzicală, 1982, 147 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	

Repertoriu

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Красотина Е., Рюмина К., Левит Ю. <i>Хрестоматияподирижированиюхором</i> . Выпуск III. Москва: изд. Музыка, 1972.	Bibliotecile personale a prof. CEEA „Șt. Neaga”	